

Comte jegyzetek. 2.

„Történelmileg tekintve a kétfajta szellemnek a kezdeti filozófia valamennyi lényeges szakaszára alkalmazható radikális ellentétét régóta általában azokban az időszakokban ismerik el, amelyet a legfejlettebb népek már teljesen maguk mögött hagytak. E korszakokra vonatkozóan jelentősen eltúlozzák a két beállítottság összeegyeztethetlenségét, hiszen a monoteizmus elvakult és abszolút megvetést olt belénk a teológiai gondolkodásmód két korábbi szakasza iránt. Az egészséges filozófia, melynek mindig kötelessége méltatni azt a szükségszerű utat és módot, ahogy az emberi nem történetének nagy, egymást követő szakaszai hatásosan hozzájárultak alapvető fejlődésünkhöz, gondosan kiigazítja majd ezeket az igaztalan előítéleteket, mindenfajta igazi történelmi elmélet akadályait. Jóllehet a politeizmus, sőt még a fetiszizmus is kezdetben valóban előmozdította a megfigyelés szellemének akaratlan térhódítását, mégis el kell ismernünk, hogy valójában azonnal összeegyeztethetlenné váltak azzal a fokozatosan terjedő felismeréssel, hogy a fizikai viszonyok megváltoztathatatlanok, mihelyt e felismerés bizonyos zártságra tehetett szert. A fenti ellentétet kell továbbá mindazon átalakulások titkos forrásának tekintenünk, melyek, hatókörét egyre erőteljesebben korlátozva, felbomlasztották a teológiai filozófiát.”
/Pozitív szellem. 244. old./

A bekezdés szavakként ízekre bontható: „Történelmileg tekintve”, a Comte 1. részben írtak a mérték adóak, vagyis kiindulásként a teológiai és a metafizikai politikát /szellemet/ érti. „A kezdeti filozófia” nemcsak saját gondolkodása, de a görög filozófia, vagyis minden rendezett filozófia előtti. „A két beállítottság összeegyeztethetlensége”, a későbbi korokban is alkalmazott ellentét, /mely Marxnál már osztályellentét, antagonizmus, - melynek megoldása épp ezért csak forradalmi lehet -Lenin szerint?/ Comte értelmében az „egészséges filozófia” kötelessége, hogy „gondosan kiigazítja” az „igaztalan előítéleteket”. „A fokozatosan terjedő felismerés” azonban el kell érjen „bizonyos zártságot”, nem csak a tudatban, de a szakmákban is, amint ez a struktúrákban bekövetkezett. Comte világosan látja, hogy egyrészt, az előző tanítás, vagyis az istenképre alkalmazott idea épp annyira halmazszerű, amint az azt felváltani alkalmas tudomány. E tekintetben érdemes a kettő közötti, jelenleg divatos átmenetnek módjait említeni, úgy mint szakma szerint materialista, hite szerint azonban /pedig/ idealista, s ez nem tudathasadás. A kettősség, a duális lét, amiatt is terjed, mert a tudomány kozmoszra vonatkozó nézetei megakadtak, a végtelenségben. Így a teológiai filozófia ismét erőre kapott, s a végtelenséget

mennyiségnek értelmezve a lineáris gondolkodásában a sor elé tolta a teremtő princípiumot. Így ma, a teológiai gondolkodásban - Benedek /lemondott/ teológus-pápát idézve : „az egyház nem a híveké, nem az enyém, hanem istené”. 2013.02.27.-én mondta- Isten tehát, Benedek szerint az arisztotelészi logikai sorban, mint egykori szubsztancia most „birtokossá” lépett elő!

Comte gondolkodása azonban még ez előtt van, még nem ismeri a tudomány befulladását, melyet az okozott, hogy ismeretelméletében, következtetései még mindig teleologikusak, vagyis kívánja az „első mozgató” arisztotelészi szerepét. E szerint a tudomány ma szétszakadt, van igazi és ál-tudomány. A kettő közötti kapcsolat és /gyakori/ átmenet többnyire politikai akarat, vagyis a materializált teológiai-politika szerinti. /Lásd: az első tizedmásodperc problémájának nevezett szemérmeskedést, mely arra utal, ha tudnánk /ezt/ akkor -már- mindent tudnánk!/ Miközben, a gondolkodás, mely a teljességet a végestelen-végig tölti meg, számos ponton hibás, amint azt KIINDULÁS c. könyvemben megírtam. Gödel tétel! Ha ugyanis minden az egybe tartana, /az egység képze?/ akkor a sokféleség demiurgoszi ereje mértékadóbb volna, mint az egységet akaró kohézió. Ez esetben a teológiai filozófiának értenie kellene, hogy az univerzumot /még mindig, tehát Jézus óta is/ „a rosszakarat” irányítja, márpedig ez ellenkezne magának a teológiai gondolkodásnak a szellemével. Ez esetben a gondolkodó, mint szellem, önmagának hazudik: vagyis azt mondja „JÓ”, miközben tudja: nem jó! Ez felborítana minden erkölcsösséget, következtetéseink „RENDBE” helyezett bizalmát, s ismét egy mindenben eluralkodó káosz elmélethez jutnánk. Ez a gondolatsor, az emberi és a Földi egyéb élet céltalanságát jelentené, - mely ha átmenetileg, de - mindig is jelen van, a világvége elméletekben. Ezt azonban az ÉLET nem igényli, „a világvége” csupán emberi probléma.

A kereszténységben elrejtett dualitás, a jó-rossz harca nem egyéb, mint zsákutca, melyet a filozófiának fel kell tárnia. A középkor felismerése, az emberi méltóság megteremtése, a teológiai-politika meghaladása szenvedéseken és máglyahalálokon megy által, melyet a kereszténység, mint szenvedő vallás ma sem ért. /Bár a pápa bocsánatot kért, ám a máglyán meghaltaknak ma sincs egyházi ünnepe? Ezek az emberek „hivatalosan ma is eretnekek”./ A Comtei filozófia felemeli az embert, gondolkodó és önmagát értelmező lényé emeli, melynek pozitív hatásairól beszél.

Comte tehát egyszer s mindenkorra értelmezi, az ember önálló világa nem isten elleni cselekedet, amint azt a Biblia tálalja, és terjeszti. A reformista mozgalmak, Európa arcukat a máglyákon elégtelen határozták meg, kb: 1200-tól 1600-ig. Comte már nyugodtabban, a nagy Napóleon után gondolkodhatott, és tarthatta előadásait a Párizsi városháza nagytermében. Az egyház visszavonult, ám ez a kor az, mely a lélek

zavaros mocsaraiba ismét felszívja a teológiai spekuláció Luciferi fényét, és az egyiptomi ragyogást kölcsönözve, megteremti a pszichológiát, a lélekutazást. Néhány évvel később, Nietzsche, majd pszichológiai aspektusból értelmezi a tudat-filozófiáját.

De vissza Comtehoz. E nagyon távolra kihelyezett aspektusban, mely valójában Napóleonnak köszönhető, /Hamvas Béla is szerette ezt az igen távoli nézőpontot, a piramisok magasságát/, a teológiai politika elrejtette magát, immár a lélek-függőnye mögé, s onnan alakítja a pszichológiát, /lásd: Freud biblikus aspektusait, a pszichológusok törvénykező ősvallását, egyiptomi archetípusait/ azért meg kell állapítani a tudattalant nem tudta kimosni. Azzal az alapossággal, mellyel pedig feltárta, a személyes akarat jelentőségét, és csodálva-értve Napóleon génuszát. Aki végre, -nem mint Luther - kifordította a pápa köpönyegét. Mai korunkban, amikor a pápa ismét, részben mint /reklámember-sztár/ olyan megoldásokat javasol, melyet már Comte is, de később Marx is, aztán számos polgárjogi mozgalom, /Martin Luther King/ is megfogalmazott. Persze felismerni mindig lehet, és az időbeniség nem történelmi, ahogy a fenti idézetben Comte mondja, egyes népek, akiknek sosem volt történelmük, ezeket az instrukciókat készen kapják, épp ezért nem feltétlen tudják használni, „annak gyémánt ragyogását”. Mert az Európai fejlődés véres valósága nem mindenkinek példa értékű, még akkor sem ha tudományos eredményei kétségtelenek. Comte duális gondolkodása, vagyis a teológiai és metafizikai feltevése azonban elvezette a gondolkodó embert a metafizikában rejtőzködő felismerésig, melyet - mint hangsúlyozom - a teológia istenkövetésnek igyekszik beállítani. Itt azonban nevetséges gyerekjátékról van már szó, /utolsó pár előre fuss!/ mely szerint Ő minden előtt van. Csupán azért, mert: a kijelentésben van. E tekintetben gondoljunk az arisztotelészi logikára: szubsztancia az, mely 1. Isten, 2. Minden előtt van. Tehát teológusainknak, és Benedek pápának is az igénye, hogy minden lehet, bármiként, csak ez az egy maradjon, ugyanis a szubsztancia kettős természetének egyik fele: ám akkor a formális logikán belül maradunk. Már pedig, amint a KIINDULÁS-ban írtam, a formális logika meghaladható és szükséges meghaladni. Különben a következtetések rendszere önmagától a szubsztancia felé torlódik, és ugyanazt a zsákutcát jelenti, /keletkezteti/ melyből 2000 éve nem tud kijönni. Ebben az egyirányú utcában beszélünk, a nyelv, abban is az írás, és lényegében a Könyv, melynek misztériumát meg kellene érteni.

A reformátorok, Luther a „Könyv” misztériumában hisznek. A könyv mítoszát a könyvnyomtatás végtelenné magasztalja, /a Gutenberg galaxis?/ e tekintetben a végére jutott. A könyv ugyanis azt a képletet közölte, melyet belé helyeztek, ilyen értelemben éppúgy konzervál, amint a szokások, hegyek, vizek, és általában a jelenségek világa. A jelenségek konzervatívok. Vannak. A „könyv”, mint

misztérium, nem más, mint valami olyan, melyet az emberiség kitalál magának, hogy memóriáját tehermentesítse, miközben épp a könyvvel túlterheli. A könyv mint írott malaszt jelenik meg, a jogban és lesz a történelemszemlélet alapja: kiindulása valami olyannak, mely önmagában hamis. Ilyen értelemben a könyv nem az igazság, hanem annak félreértelmezése, sajátos elferdítése, mely a XX. században elvesztette mítoszát, s ebben a pozitívizmusnak, és Comtenak igen nagy szerepe van. Az értékek kiválogatása, „a pozitív szellem szerint” azonban minden gondolkodó feladata, hogy abból a hatalmas szellemi kincsből, mely felhalmozódott, kiválogassuk a magunk számára valót. És ezzel az általános „JÓ” elvét, mellyel a Biblia, a Genézis első könyve szerint „isten saját teremtését felülértékelve”, megteremti a JÓT, mely mégsem bizonyult jónak, s ezzel duális világgépet alkotott. E dualitás megszüntetése tehát, az emberszerűség szerint átírható, a 3 alapú filozófiában, melyet a KIINDULÁS-ban részletezek.

Comte nem állítható be a politikus-gondolkodók által áhított linearitásba. Comte, még annak ellenére sem lineáris gondolkodó, ha felismerhető premisszáiban az isten, csupán használja és alkalmazza, a formális logika első premisszáját, a szubsztanciát. Ez azonban, amint többször említettem, a beszéd-szerűség lényege, mely természetünk miatt szakaszos, légvételtől légvételig terjed, s a mondat szerkezet, ezt utánozza. Vagyis tagol. Azaz minden mondatban van állítmány és a következőes gondolkodók szerint, ez mindig ugyanarra az alanyra utal. Kivétel a közszerű beszéd, melynek alanya a manipulált én, a ripacs vagy a sztár mögé bújó akarnok. Ezért meg kell tudni különböztetni, az olyan gondolkodást, még ha teleologikus is, mely képes felvezetni a problémát, akkor is, ha, mint Comte rámutat, teológiai köntösben az nem oldódik meg. Ezért is van, hogy a lélekkel kapcsolatos nézetek, kiszorulnak az ilyen gondolkodásból, s az „atomizálódás korában” isten-pótlékként, mint önmegismerések hatnak. Comte tudja, amint Eckhart mester is, és Luther is sejti, hogy az „ÉN” a középpontja mindennek, és nem isten. Legalábbis nem az, melyet a kereszténység a Szt. Háromság tanításba besűrit, s ott az „ATYA” és a „FIÚ” közötti kapcsolatot, a hagyományos családban a lélek-isten organizálja. Ez a modell már Luther előtt sem működött, hiszen az „ÉN” szerepköre mindent felülírt, ám ezt, hogy az „ÉN” a közép, egyedül az iszlám tudta kimondani. Azzal, hogy a Korán szerint ALLAH benned van. Már pedig ha benned van, akkor nem kell közvetíteni. Az iszlámban nincs is papi funkció.

Comte ismerve mindezeket világosan látja, és Napóleonban tisztelve megtapasztalja az emberi nagyságot, látva annak szükségszerű következményeit is. Comte tehát összefoglalója, s ez által indítója is a modern kornak, - és nem Marx, aki az alsó réteg felemelésének problémájába belefulladt. Ez persze azoknak a hibája, akik túl sokat markoltak, s ezért keveset fogtak. A pozitív szellem azonban mindig

lehetőséget ad a válogatásra, és nemcsak mint az Ószövetség kiválogató istene, és nem csak mint a politikus-papok hatalma, de az ember nagysága. Minden emberi lény nagysága az EMBER iránti tisztelettel.

Berkes András. 2017. ápr. 21.